

ART PEDAGOGIKASI ASOSIDA MAKTAB O'QUVCHILARINI ESTETIK TARBIYALASH

Paxratdinova Ulbosin

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti

Pedagogika nazariyasi 1-kurs doktoranti.

Annotatsiya: *Ushbu maqolada, art pedagogikasi asosida maktab o'quvchilarini estetik tarbiyalash haqida fikr va mulohazalar yuritiladi. Art pedagogika turli madaniyatlar va tarixlarga oyna ochib beradi, madaniy tushuncha va qadrlashni rivojlantiradi. Turli davrlar va mintaqalardagi san'atni o'rganish orqali talabalar turli jamiyatlarning qadriyatlari, e'tiqodlari va an'analari haqida tushunchaga ega bo'ladilar. Turli madaniyatlarga ta'sir qilish stereotiplarni buzishga yordam beradi, madaniy almashinuvni rivojlantiradi va jamoalar o'rtasida ko'priklar quradi.*

Kalit so'zlar: *art pedagogika, estetik tarbiya, san'at, adabiyot, madaniyat, rivojlantirish, ijodkorlik, shakllantirish, qobiliyat.*

Estetik tarbiya talabalarni ko'p madaniyatli dunyo bilan shug'ullanish uchun zarur bo'lgan bilim va hurmat bilan ta'minlaydi, global fuqarolik tuyg'usini rivojlantiradi. O'quv dasturi bo'yicha estetik ta'limni birlashtirish uning ta'siri va ahamiyatini oshiradi. Badiiy pedagogika turli fanlarga, shu jumladan fan, matematika, tarix va adabiyotga kiritilishi mumkin. Masalan, o'quvchilar Islom me'morchiligidagi geometrik naqshlarni o'rganish orqali san'at va matematika o'rtasidagi munosabatlarni o'rganishlari yoki tasviriy san'at orqali adabiyotga kiritilgan ijtimoiy sharhlarni o'rganishlari mumkin. San'atni boshqa fanlar bilan bog'lab, o'quvchilar dunyo haqida yaxlit tushunchani rivojlantiradilar va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini mustahkamlaydilar.

Art pedagogikani ta'lim tizimiga kiritish maktab o'quvchilari o'rtasida estetik tarbiyani tarbiyalashda muhim rol o'ynaydi. Estetik tarbiyaning afzalliklari badiiy sinfdan tashqarida bo'lib, o'quvchilar hayotining kognitiv, hissiy va ijtimoiy jihatlariga ta'sir qiladi. San'at pedagogikasi ijodkorlik, tanqidiy fikrlash, hissiy ifoda, madaniy qadrlash

va shaxsiy o'sishni rivojlantirish orqali bolalarni yaxlit rivojlanishi uchun muhim bo'lgan qimmatli ko'nikmalar va tushunchalar bilan ta'minlaydi.

Estetik tarbiyaning ahamiyatini anglaganimizda, san'at pedagogikasini maktab o'quv dasturlariga qo'shishni davom ettirish, kelajak avlodga san'at va atrofdagi dunyoni chuqurroq qadrlash imkoniyatini berish juda muhimdir. Art pedagogikani o'quv dasturiga samarali kiritish uchun maktablar quyidagi strategiyalarni qabul qilishlari mumkin:

- Maxsus badiiy dasturlar: maktablar o'quvchilarga ijodiy faoliyat bilan muntazam shug'ullanishga imkon berib, san'at darslariga alohida vaqt ajratishi kerak. Yaxshi ishlab chiqilgan badiiy o'quv dasturi tuzilgan darslar va ochiq izlanishlar uchun imkoniyatlar o'rtasidagi muvozanatni ta'minlashi kerak.
- Malakali san'at o'qituvchilari: turli xil san'at turlari bo'yicha tajribaga ega bo'lgan malakali san'at o'qituvchilarini ish bilan ta'minlash juda muhimdir. Ushbu o'qituvchilar o'quvchilarga rahbarlik qilishlari, texnik bilimlarni berishlari va tajriba va ijodiy ifoda etishni rag'batlantiradigan qo'llab-quvvatlovchi muhitni yaratishlari mumkin.
- Boshqa mavzular bilan integratsiya: san'at va fan yoki adabiyot kabi boshqa mavzular o'rtasidagi hamkorlikdagi loyihalar fanlararo o'rganishni kuchaytiradi. San'atni boshqa o'quv fanlari bilan bog'lash o'quvchilarning dunyo haqidagi tushunchalarini kengaytiradi va ularni turli mavzularda ijodiy va tanqidiy fikrlashga undaydi.
- Madaniyat muassasalariga ta'sir qilish: muzeylar, galereyalar, teatrlar va kontsertlarga tashriflarni tashkil qilish o'quvchilarni professional badiiy asarlar va spektakllarga duchor qiladi. Ushbu tajriba ularning san'atga bo'lgan minnatdorchiligini oshiradi, Ilhom beradi va madaniy ongini kengaytiradi.
- Hamkorlik va jamoatchilikni jalb qilish: talabalarni jamoat joylari uchun san'at yaratish, ko'rgazmalar tashkil etish yoki jamoat tadbirlarida ishtirok etishga jalb qiladigan hamkorlikdagi loyihalar va jamoatchilikni jalb qilish tashabbuslarini rivojlantirish. Ushbu tajribalar o'quvchilarning mas'uliyat hissini, jamoada ishlashni va san'atning jamiyatdagi ta'sirini tushunishni kuchaytiradi.

Badiiy pedagogikaga asoslangan estetik ta'limni amalga oshirish orqali maktablar san'atni umrbod qadrlashi, ijodkorlikni targ'ib qilishi va tanqidiy fikrlay oladigan, turli madaniyatlar bilan shug'ullanadigan va jamiyatga mazmunli hissa qo'sha oladigan barkamol shaxslarni rivojlantirishi mumkin. Bu go'zallikni o'rgatish, san'atni qadrlash va estetik qadriyatlarni etishtirishni anglatadi. Badiiy pedagogika estetik tarbiyaga samarali yondashuvdir, chunki u ijodiy ifoda va badiiy mahoratni rivojlantirishga undaydi, shu bilan birga muhim shaxsiy va ijtimoiy ko'nikmalarni targ'ib qiladi.

Ijodkorlik va o'zini namoyon qilishni rivojlantirish, badiiy pedagogika maktab o'quvchilariga o'zlarining ijodlarini o'rganish va san'atning turli shakllari orqali o'zlarini ifoda etish imkoniyatlarini beradi. Bu nafaqat ularning badiiy mahoratini rivojlantirishga yordam beradi, balki tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini oshiradi. Kognitiv rivojlanishni kuchaytirish, badiiy pedagogika talabalarni o'z tasavvurlaridan foydalanishga va ijodiy fikrlashga undaydi, bu kognitiv rivojlanishga yordam beradi va intellektual o'sishga yordam beradi. Estetik tarbiya bilan shug'ullanish turli mavzularda akademik ko'rsatkichlarni yaxshilashga olib kelishi mumkin.

Jamoaviy ish va hamkorlikni rag'batlantirish, hamkorlikdagi badiiy loyihalar o'quvchilar o'rtasida jamoaviy ish va hamkorlikni rivojlantirishi mumkin. Umumiy tasavvurni rivojlantirish orqali o'quvchilar muloqot qilishni, fikr almashishni va umumiy maqsad sari birgalikda ishlashni o'rganadilar. Hissiy intellektni rag'batlantirish, badiiy pedagogika o'quvchilarga san'at orqali o'z his-tuyg'ulari va his-tuyg'ularini tushunishga va ifoda etishga yordam beradi. Bu samarali muloqot, hamdardlik va o'z-o'zini anglash uchun zarur bo'lgan hissiy intellektni rivojlantirishga yordam beradi.

Xulosa. Madaniy ongni rivojlantirish, san'at orqali maktab o'quvchilari turli madaniyatlar va ularning san'at turlari haqida bilib olishlari, madaniy ongni va xilma-xillikni hurmat qilishni targ'ib qilishlari mumkin. Maktab o'quvchilarini badiiy pedagogika orqali estetik tarbiyalash yaxlit rivojlanishni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Maktablar o'zlarining o'quv dasturlarida badiiy pedagogikaning integratsiyasini birinchi o'ringa qo'yishlari kerak va o'qituvchilar tarqatish uchun mos ravishda o'qitilishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdullayeva SH., Axatova D., Sobirov B., Sayitov S. Pedagogika. T.: "Muxlis", 2004.
2. SH.Abdullayeva, X. Ibragimov "Pedagogika nazariyasi va tarixi" fanidan ma'ruzalar matni . T.: "Muxlis", 2004.
3. Абдулла Авланий. "Туркий гулистон ёхуд ахлоқ ", Тошкент , "Ўзбекистон", 1992 , 12-бет
4. Abduraxmonov Abdulxay. Saodatga eltuvchi bilim.- T.: Movarounnahr, 2004. - 708 b.
5. Abu Ali ibn Sino. Tadbiri manzil. Dushanba.: "Irfon", 1980. - 420 b.
6. Azarov YU.P. Tarbiyaviy ish metodikasi. «O'qituvchi», 1991.- 67 b.
7. Aliyev A. Ma'naviyat, qadriyat va badiiyat. Akademiya, 2000.- 631 b.
8. Axmedov B. Ajdodlar o'giti. Hikmatlar. Hikoyatlar. Tamoyillar. -T.: «CHO'lpon», 1991.- 234 b.
9. Axloq- odobga oid Hadis namunalari. T. A. Yo'ldoshev tahririda-T.: Fan, 1990.- 146 b.
10. Asqar Zunnunov. O'zbek pedagogikasi tarixi.-T.: «O'qituvchi», 1997.- 271 b.